

det." Han bruger det Udtryk: det er blevet anset for „nyttigt“, og ganske vist har det været i høi Grad nyttigt, men jeg maa sige til, at efter min, og jeg tror de Flestes, Anskuelse er det mer end nyttigt, thi det er nødvendigt. Det har ganske vist været en ældre Praxis, at man har tilladt og fundet sig i, at Finantslovens Forelæggelse blev udsat samtidig med Thingets Møder, men det har været for mig i alt Fald ubegribeligt, at denne Fortolkning har kunnet gjøre sig gjældende af Grundlovens Ord, der som bekendt sige, at der „paa hver ordentlig Rigsdag, strax efterat Samme er sat, fremlægges Forslag til Finantslov“. Hvorledes dette „strax“ hidtil har kunnet blive fortolket som 2 Maanedes, har været mig usatteligt, og jeg tror for Maanedes, at en anden Anskuelse nu vil være gjældende i dette høie Thing, og jeg vilde ønske, at der kunde gives udtryffeligt Leilighed for dette Thing til udtale denne Anskuelse, da jeg saa er overbevist om, at en saadan Fortolkning vilde forebygge, at en Genoptagelse af den ældre Praxis finder Sted. Men jeg kommer derved til at omtale Rigsdagens Udsættelse i og for sig. Da de første Nygter derom forløbe, troede man, at den høitærede Finantsminister ikke havde havt Tid nok til at gjøre Finantsloven færdig, og man maatte da ansæ det for at være en i alt Fald gylbig om end ikke efter min Mening forsvarlig Grund til Rigsdagens Udsættelse. Det var derfor paa en Maade en hæftkommen Overræffelse, at vi ved vor Sammentredning modtogte Finantslovsforslaget alligevel. Smidlærtid staar det Spørgsmaal derefter endmere ubestværet tilbage, hvorfor da Rigsdagen blev udsat, og jeg tror neppe at tage feil, naar jeg udtaler den Anskuelse, at det har fundet en almindelig Misbilligelse og det fra alle Sider. Vi staa overfor en Rigsdagssamling, som i alt Fald har alle de Betingelserne for at kunne blive maaffte den betydningsfuldeste, som vi endnu have havt i vort konstitutionelle Liv. Jeg veed ingen Samling, for hvilken der har foreligget saa gennemgribende Lovarbejder og saa store organiske Lovforslag som for denne, og (Afbrud) de lse: „som ikke kunne bruges!“ som derfor saameget desto mere trænge til Behandling. Men dernæst er der kommet adskillige nye Medlemmer ind i dette Thing, som trænge til at sammenarbejdes med de ældre, og under disse Forhold har man troet at kunne undvære to Maanedes af den bedste Arbeids-tid, thi Oktober og November ere vitterlig Rigsdagens bedste Arbeids-tid, da det meste og seigeste Arbejde foregaar. December og Januar ere afbrudte og forstyrrede af Juleferien, og hen paa Foraaret er der allerede ikke det Sammenhold mellem Medlemmerne som tidligere, og ud paa Sommeren bliver det for de fleste Landboere næsten utaaleligt at være her, naar ikke en uafviselig Nødvendighed kræver det; men man har en Forefælling om, at Forsinkelsen kun er foraarsaget ved en tilsyneladende vilkaarlig Udsættelse. Jeg kan,

inden jeg sætter mig, ikke undlade endnu at tilføie nogle Bemærkninger om Noget, hvormed Rigsdagens Udsættelse er blevet sat i Forbindelse. Det er nemlig blevet fortalt, at det, som foranledigede Udsættelsen, navnlig var en Række Forarbejder og Oplysninger, som manglede i Indenrigsministeriet, og som skulde indhentes. Svad der skete strax efter vor Hjemkomst, har bestyrket denne Anskuelse, og med nogle faa Ord vil jeg dvæle derved, fordi det forekommer mig, at de Oplysninger, som bleve søgte, ikke alene ikke ere i Stand til at motivere Rigsdagens Udsættelse, men end ikke det kunne motivere sig selv. Under 4de Oktober udfom der et Cirkulære fra Indenrigsministeriet, som blev tilstillet Kommunerne, og som gik ud paa at indhente Oplysninger om samtlige de kommunale Valg, der ere foregaaede siden 1855 og til denne Dag. Og ikke nok dermed; der foretoges i vedlagt Schema oplyst, hvor Mange der i hvert Aar havde været Valgere og hvor Mange ikke, endvidere hvor Meget hver Valgerklasse havde betalt i Skat, deriblandt samtlige Naturalpræstationer beregnede i Penge efter Aarets Priser; endvidere disse Skatteafgifter fordelte i sex Klasser, saaledes at der angives, hvor Mange der har betalt fra 0 til 5, fra 5 til 10, 10—20, 20—50, fra 50 til 100 og derover i Kommuneskat, og endelig i tredje Række Oplysning om, hvor Mange der var mødt ved hver kommunalt Valg og havde afgivet Stemme. Enhver, der er kjendt med de kommunale Forhold, vil have en levende Forestilling om, hvor stort et Arbejde dette kræver, og jeg skal til Betegnelse deraf kun tilføie dette og minde om, at vi før 1867 ikke have en samlet Kommuneledning, men at Tegnningerne dengang fordeltes efter Skolesager, Fattigsager og Kommunesager og tillige efter Distrikter, saaledes at en enkelt Kommune kan have indtil en halv Snes forskjellige kommunale Tegnninger at konferere for hvert enkelt Aar. Dertil kommer, at de kommunale Tegnninger ikke indeholde nogen som helst Veiledning om, hvem der er Valgere, og hvem der ikke er det, saa at, naar det skal oplyses, kan det kun ske derved, at man regner ud, hvor gammel den og den Mand kan have været i det og det Aar. Naar dette skal omfatte flere Hundrede af Valgere, er det klart, at her vil hver enkelt Del paa disse statistiske Schemaer betinge et ganske overordentligt Arbejde; forudsat at overhovedet Kommunens ældre Arkiv er i en saadan Orden, at det er udførligt, saa overdriver jeg ikke ved at sige, at der for at udfylde disse Schemaer vil udkræves en dygtig Sognevaadsformands fulde Arbeids-tid i i det Mindste 14 Dage — jeg nævner ikke for Meget for ikke at overdrive — og i de større Kommuner vil der naturligvis kræves mere Tid. Overfor denne Opgave har Ministeriet da ikke betænkt sig paa at udskrive en 10—20,000 Arbeidsdage af den allerkostbareste Arbeidskraft, som Landet eier,